

Avskaffande av skattenämnder inom fastighetstaxeringen

Sammanfattning

I betänkandet tillstyrker utskottet regeringens förslag i proposition 2015/16:36 Avskaffande av skattenämnder inom fastighetstaxeringen.

Skattenämnderna avskaffas inom fastighetstaxeringen, något som redan gjorts inom inkomstbeskattningen. Beslut som tidigare har fattats av en skattenämnd ska i stället fattas av Skatteverkets tjänstemän. En särskilt kvalificerad beslutsfattare som inte tidigare har prövat ärendet ska avgöra tvistiga omprövningsärenden.

Lagändringarna träder i kraft den 1 mars 2016.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	4
Utskottets överväganden.....	7
Avskaffande av skattenämnder inom fastighetstaxeringen.....	7
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	8
Propositionen	8
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Avskaffande av skattenämnder inom fastighetstaxeringen

Riksdagen antar

1. lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar,
 2. lag om ändring i fastighetstaxeringslagen (1979:1152),
 3. lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).
- Därmed bifaller riksdagen proposition 2015/16:36 punkterna 1–3.

Stockholm den 3 december 2015

På skatteutskottets vägnar

Per Åsling

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Per Åsling (C), Leif Jakobsson (S), Niklas Wykman (M), Sara Karlsson (S), Maria Plass (M), Peter Persson (S), Anna Hagwall (SD), Helena Bouveng (M), Hannah Bergstedt (S), Rasmus Ling (MP), Anette Åkesson (M), Adnan Dibrani (S), David Lång (SD), Daniel Sestrajcic (V), Larry Söder (KD), Patrik Lundqvist (S) och Said Abdu (L).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I ärendet behandlar utskottet proposition 2015/16:36 Avskaffande av skattenämnder inom fastighetstaxeringen.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut framgår av bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Inga motioner har väckts i ärendet.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Skattenämnderna

Lekmannainflytande i form av skattenämnder tillämpades första gången vid allmän och särskild fastighetstaxering 1994. Skattenämnderna infördes som en anpassning till förfarandet vid inkomsttaxeringen. Lekmannainsyn och lekmannainflytande ansågs vara av stor betydelse bl.a. för att upprätthålla allmänhetens förtroende för skattemyndigheternas verksamhet. Deras medverkan i avgöranden kunde också antas stärka tilltron till skattemyndighetens objektivitet (prop. 1993/94:1 s. 42 och prop. 1989/90:74 s. 279). Reglerna om skattenämnder gällde tidigare såväl inkomstbeskattningen som fastighetstaxeringen. Fördelarna med likartade förfaranderegler inom olika områden var att det bl.a. skulle öka överskådligheten för de skattskyldiga och öka förutsättningarna för effektivisering och förenkling och därmed innebära lägre administrationskostnader. Det ansågs även i sig vara en fördel från rätts-säkerhetssynpunkt (prop. 1993/94:1 s. 41 f.).

I och med införandet av skatteförfarandelagen (2011:1244) har skattenämnderna avskaffats inom Skatteverkets övriga verksamhet och finns numera bara kvar inom fastighetstaxeringen.

Ett fastighetstaxeringsärende ska avgöras i en skattenämnd om ärendet

1. avser omprövning av en tvistig fråga och nämnden inte tidigare prövat de omständigheter och bevis fastighetsägaren åberopar
2. avser en skälighets- eller bedömningsfråga av väsentlig ekonomisk betydelse för fastighetsägaren
3. av någon annan särskild anledning bör prövas i nämnden.

Skatteverkets tjänstemän kan på egen hand fatta grundläggande beslut om fastighetstaxering om besluten inte innefattar en skälighets- eller bedömningsfråga av väsentlig ekonomisk betydelse för fastighetsägaren eller beslutet av någon annan särskild anledning bör fattas i nämnd. När det gäller grundbeslut är det sällan aktuellt att ärenden avgörs i skattenämnd.

Genom att skattenämnderna avskaffades inom inkomstbeskattningen fattas samtliga beslut i dessa ärenden av Skatteverkets tjänstemän, och skattenämndernas medverkan i beslutsprocessen har ersatts av en ny beslutsordning. I skatteförfarandelagen har det tagits in en bestämmelse som föreskriver att en särskilt kvalificerad beslutsfattare ska avgöra tvistiga omprövningsärenden om omständigheter och bevis som åberopas inte redan har prövats vid tidigare omprövning av en särskild kvalificerad beslutsfattare. Det gäller dock inte för ärenden som inte ska prövas i sak och inte heller om prövningen är enkel. Bestämmelsen motiverades med att det är rimligt att bygga in ett kvalitetsstärkande moment när den enskilde är missnöjd med ett beslut och begär omprövning eller överklagar. Fördelarna med denna ordning var också både att hög kompetens tillförsäkrades och att en annan tjänsteman än den som fattat grundbeslutet kopplades in. Det sistnämnda ansågs vara av betydelse för legitimiteten.

Skattenämnderna vid fastighetstaxeringen avskaffas

Regeringen föreslår att skattenämnderna vid fastighetstaxeringen ska avskaffas som man redan gjort inom inkomstbeskattningen. Regeringen bedömer att allmänhetens behov av inflytande och insyn i Skatteverkets verksamhet med fastighetstaxering kan tillgodoses genom expertgrupper med representanter för intresseorganisationer. Beslut i ärenden som tidigare fattats av en skattenämnd ska i fortsättningen fattas av Skatteverkets tjänstemän. Ett omprövningsärende ska normalt avgöras av en särskilt kvalificerad beslutsfattare som tidigare inte har prövat de frågor som ärendet avser. Som en följd av att skattenämnderna avskaffas ska även de referensgrupper avskaffas som är verksamma under förberedelsearbetet och som består av skattenämndsledamöter.

Enligt propositionen ligger det ett egenvärde i att hanteringen hos Skatteverket så långt det är lämpligt och möjligt följer samma regler oavsett vilken typ av ärende som avses. Det ger allmänheten möjlighet att känna igen vad som kommer att möta dem och vad som förväntas av dem, oberoende av om de kommer i kontakt med myndigheten i egenskap av skattskyldiga i olika sammanhang eller som fastighetsägare. Ett enhetligt förfarande kan också antas innebära samordningsvinster för Skatteverket på så sätt att rutiner och praxis som utvecklas inom förfarandet kan tas till vara inom hela Skatteverkets hantering. I och med införandet av den kommunala fastighetsavgiften har antalet tvistiga omprövningsärenden inom den största gruppen av fastigheter, småhusenheterna, minskat avsevärt. Med hänsyn till dessa omständigheter är det enligt regeringen inte rimligt att behålla ett särskilt förfarande inom Skatteverket endast för fastighetstaxeringsärendena.

Regeringen framhåller vidare att argumentet att lekmanaledamöterna bidrar med lokalkännedom har mist sin giltighet med hänsyn till de förändringar i organisationen hos Skatteverket som innebär att fastighetstaxeringsärenden sedan årsskiftet 2012 handläggs vid endast fyra orter.

När det gäller förslaget offentligfinansiella effekter anføres i propositionen att ett slopande av skattenämnderna medför att beslutsprocessen hos Skatteverket kan effektiviseras bl.a. till följd av snabbare genomströmningstider för omprövningsbeslut och obligatoriska omprövningar. En enhetlig beslutsordning innebär också kostnadsbesparingar för Skatteverket. För de allmänna förvaltningsdomstolarna bedöms förslaget inte få någon budgetpåverkan.

När det gäller förslaget konsekvenser för företag och andra enskilda anføres i propositionen att möjligheten till personlig inställelse för skattenämnd försvinner i och med att nämnderna avskaffas. Redan i dag kan dock muntliga uppgifter lämnas till Skatteverkets tjänstemän.

Förslaget att avskaffa skattenämnderna kommer inte att medföra att de administrativa kostnaderna påverkas. Allmänhetens insyn och inflytande kommer att tillgodoses genom informella kontakter. Detta tillsammans med ett förfarande med en särskilt kvalificerad beslutsfattare innebär att företag och andra enskilda får effektivare insyn och inflytande samt ett rättssäkrare omprövningsförfarande.

Utskottets överväganden

Avskaffande av skattenämnder inom fastighetstaxeringen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag om att skattenämnderna avskaffas inom fastighetstaxeringen och att beslut som tidigare har fattats av skattenämnderna i stället ska fattas av Skatteverkets tjänstemän. En särskilt kvalificerad beslutsfattare som inte tidigare har prövat ärendet ska avgöra tvistiga omprövningsärenden.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inte något att invända mot regeringens förslag och tillstyrker propositionen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2015/16:36 Avskaffande av skattenämnder inom fastighetstaxeringen:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i fastighetstaxeringslagen (1979:1152).
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar

Härigenom föreskrivs att 20 § lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

20 §²

Valbar till nämndeman är varje svensk medborgare som är folkbokförd i det län eller den del av länet som hör till kammarrättens eller förvaltningsrättens domkrets och som inte är underårig, är i konkurstillstånd eller har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken.

Den som är anställd vid en domstol, Skatteverket, en länsstyrelse, Försäkringskassan, Migrationsverket eller Transportstyrelsen får inte vara nämndeman. Detsamma gäller en lagfaren domare, åklagare, polisman och advokat eller någon annan som har till yrke att föra andras talan inför domstol *samt en ledamot av en skattenämnd*.

Den som är anställd vid en domstol, Skatteverket, en länsstyrelse, Försäkringskassan, Migrationsverket eller Transportstyrelsen får inte vara nämndeman. Detsamma gäller en lagfaren domare, åklagare, polisman och advokat eller någon annan som har till yrke att föra andras talan inför domstol.

Ingen får samtidigt vara nämndeman i en kammarrätt och i en förvaltningsrätt.

Till nämndeman får endast den utses som med hänsyn till omdömesförmåga, självständighet, laglydnad och övriga omständigheter är lämplig för uppdraget.

Den som har fyllt sextio år eller uppger något giltigt hinder är inte skyldig att ta emot uppdrag som nämndeman. Den som har avgått som nämndeman är inte skyldig att ta emot nytt uppdrag förrän efter fyra år.

Domstolen ska kontrollera behörigheten och, i fråga om laglydnad, lämpligheten hos den som har utsetts till nämndeman.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2016.

¹ Lagen omtryckt 1981:1323.

² Senaste lydelse 2014:905.

2 Förslag till lag om ändring i fastighets-taxeringslagen (1979:1152)

Härigenom föreskrivs i fråga om fastighetstaxeringslagen (1979:1152) dels att 17 kap. 3–3 g §§ och 19 kap. 2 § ska upphöra att gälla, dels att rubriken närmast före 17 kap. 3 § ska utgå, dels att 17 kap. 2 och 4 §§ och 20 kap. 3 och 3 a §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

17 kap.

2 §¹

Beslut i taxeringsärende fattas av Skatteverket.

Beslut i taxeringsärende och beslut om förseningsavgift fattas av Skatteverket.

Att vissa taxeringsärenden avgörs i skattenämnd framgår av 20 kap. 3 §.

4 §²

Skatteverket får förordna det antal personer med sakkunskap i fråga om fastighetsvärdering (konsulenter för fastighetstaxering) som behövs för att biträda vid den allmänna och förenklade fastighetstaxeringen.

Konsulenten får inte vara ledamot av skattenämnd.

20 kap.

3 §³

Taxeringsärende avgörs i skattenämnd, om ärendet

Ett beslut i taxeringsärende ska omprövas av en särskilt kvalificerad beslutsfattare som tidigare inte har prövat frågan, om

1. avser omprövning av en tvistig fråga och nämnden inte tidigare prövat de omständigheter och bevis fastighetsägaren åberopar,

1. den som beslutet gäller har begärt omprövning eller överklagat och inte är ense med Skatteverket om utgången,

2. avser en skälighets- eller bedömningsfråga av väsentlig ekonomisk betydelse för fastighetsägaren eller

2. de omständigheter och bevis som åberopas inte redan har prövats vid en sådan omprövning,

3. av någon annan särskild anledning bör prövas i nämnden.

3. frågan ska prövas i sak, och

4. prövningen inte är enkel.

¹ Senaste lydelse 2003:650. Ändringen innebär bl. a. att andra stycket tas bort.

² Senaste lydelse 2003:650. Ändringen innebär att andra stycket tas bort.

³ Senaste lydelse 1993:1193.

Första stycket gäller inte den första omprövningen av ett beslut som fattats i enlighet med

1. de uppgifter som lämnats av fastighetsägaren i en fastighetsdeklaration, eller

2. ett påpekande med anledning av förslag till fastighetstaxering.

3 a §⁴

Skatteverket *skall* se till att ärendena blir tillräckligt utredda.

Vill fastighetsägaren lämna upplysningar muntligt inför skattenämnden i ett fastighetstaxeringsärende som angår honom och som skall avgöras i nämnden, skall han få tillfälle till det om inte särskilda skäl talar emot det.

Skatteverket *ska* se till att ärendena blir tillräckligt utredda.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2016.

⁴ Senaste lydelse 2003:650. Ändringen innebär bl.a. att andra stycket tas bort.

3 Lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs att 12 kap. 8 § inkomstskattelagen¹(1999:1229) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 kap.

8 §

Tjänstestället är den plats där den skattskyldige utför huvuddelen av sitt arbete. Utförs detta under förflyttning eller på arbetsplatser som hela tiden växlar, anses i regel den plats där den skattskyldige hämtar och lämnar arbetsmaterial eller förbereder och avslutar sina arbetsuppgifter som tjänsteställe.

Om arbetet pågår en begränsad tid på varje plats enligt vad som gäller för vissa arbeten inom byggnads- och anläggningsbranschen och liknande branscher, anses bostaden som tjänsteställe.

För riksdagsledamöter, reservofficerare samt nämndemän, jurymän och andra liknande uppdragstagare i allmän domstol, allmän förvaltningsdomstol, hyresnämnd, *skattenämnd* eller arrendenämnd anses bostaden som tjänsteställe.

För riksdagsledamöter, reservofficerare samt nämndemän, jurymän och andra liknande uppdragstagare i allmän domstol, allmän förvaltningsdomstol, hyresnämnd eller arrendenämnd anses bostaden som tjänsteställe.

Med bostad anses för riksdagsledamöter bostaden på hemorten.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 mars 2016.
 2. Lagen tillämpas första gången på beskattningsår som börjar efter den 29 februari 2016.

¹ Lagen omtryckt 2008:803.